

10

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA I FINANCES ÈTIQUES

10.1.

INTRODUCCIÓ I CONTEXT

L'economia social comprèn un ampli ventall de pràctiques econòmiques que, a diferència del model convencional, no tenen com a objectiu principal obtenir benefici monetari. La Llei 5/2011, de 29 de març, d'Economia Social —actualitzada recentment per la Llei 1/2026, de 8 d'abril, integral d'impuls de l'economia social— defineix l'economia social com el conjunt d'activitats econòmiques i empresarials que, dins l'àmbit privat, duen a terme entitats que persegueixen l'interès col·lectiu dels seus integrants, l'interès general de caràcter econòmic o social, o tots dos alhora. Aquestes activitats es regeixen per principis que prioritzen les persones i la finalitat social per damunt el capital, la presa de decisions de manera democràtica, la implicació amb la societat i la independència respecte als poders públics.

La Llei 1/2026 suposa la primera revisió integral del marc normatiu del sector des de 2011. Entre les novetats més destacades que presenta hi ha la clarificació del catàleg d'entitats que integren l'economia social —incorpora figures ja reconegudes a escala europea, com les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús, les comunitats energètiques i el comerç just—, i reformula els objectius que han d'orientar les

polítiques públiques de promoció del sector, alineant-los amb els reptes actuals: la transició ecològica, la digitalització, el relleu generacional, la igualtat efectiva i la cohesió territorial. La norma situa l'economia social com un pilar estratègic de l'economia espanyola.

La Carta de principis de l'economia social i solidària¹ amplia, a més, el marc de la llei, ja que hi incorpora principis de sostenibilitat ecològica, igualtat de gènere, treball digne, cooperació, distribució equitativa de la riquesa i responsabilitat amb l'entorn. Organismes multilaterals com l'OCDE² han posat en relleu els impactes beneficiosos de l'economia social en la cohesió social —generació d'ocupació inclusiva, més estabilitat laboral, reducció de les desigualtats salarials i contribució als serveis socials— i en la cohesió territorial —impuls de l'activitat econòmica i l'ocupació a les zones rurals, millora de la competitivitat de l'economia agrària i retenció de la població rural.

1. Carta de l'Economia Solidària: https://www.economiasolidaria.org/files_drupal/pages_attachments/CARTA_ECONOMIA_SOLIDARIA_REAS.pdf

2. OCDE (2021). Recomendación del Consejo sobre la Economía Social y Solidaria y la Innovación Social. Instrumentos jurídicos de la OCDE. Disponible a: <https://legalinstruments.oecd.org/api/download/?uri=/public/9fb3ff40-8e07-42d9-9b23-c6973bb506dd.pdf>

L'economia social inclou pràctiques molt diverses, tant pel que fa al funcionament de les organitzacions que la desenvolupen com als sectors de producció, comercialització i serveis que comprèn, i a les

fórmules jurídiques que les sustenten. En l'àmbit europeu, el Sistema Europeu de Comptes (SEC 2010) classifica els operadors de l'economia social en dos grans sectors:

Productors de mercat	Societats no financeres (S. 11)	<ul style="list-style-type: none"> • Cooperatives (de treball, agroalimentàries, de consum, educació, transport, habitatge, etc.) • Societats laborals • Societats agràries de transformació (SAT) • Centres especials d'ocupació (CEO) • Empreses d'inserció • Altres productors de mercat privats (iniciatives d'RSC, agricultura ecològica i ONCE).
	Institucions financeres (S. 12)	<ul style="list-style-type: none"> • Cooperatives de crèdit i d'estalvi • Companyies de mútues d'assegurances • Institucions sense ànim de lucre de serveis d'economia social
Productors no de mercat	Institucions sense ànim de lucre al servei de les llars (S. 15)	ONG, fundacions, associacions, etc. que presten serveis a les llars i són productors de no mercat

En l'àmbit internacional, l'ONU ha considerat el 2025 Any Internacional de les Cooperatives, sota el lema "Les cooperatives construeixen un món millor", a través de la Resolució A/RES/78/289. Amb el patrocini de Mongòlia i Kènia, aquesta iniciativa ha volgut destacar el paper fonamental de les cooperatives i l'economia social en el foment d'un creixement econòmic inclúsiu. La resolució destaca les contribucions de les cooperatives al desenvolupament sostenible en les dimensions social, econòmica i ambiental, mostrant com les cooperatives són impulsores clau per assolir els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'ONU per a l'any 2030.

Per la seva part, l'Organització Internacional del Treball (OIT) va publicar el 2025 noves directrius estadístiques sobre cooperatives (la segona edició de la guia Measuring Cooperatives) que permetin justament recollir i disposar de més dades i millors sobre l'aportació de l'economia social i solidària a la riquesa econòmica global.

També en l'àmbit internacional, el juny de 2025, el Banc Europeu d'Inversions (BEI) va organitzar a Brussel·les l'esdeveniment "Banca ètica per a un major impacte social a Europa", coorganitzat amb FEBEA i GABV, en què es van debatre les necessitats del sector, el paper de la UE i el BEI en

el suport a les finances ètiques, i les estratègies per enfortir-ne l'impacte social. La participació del BEI en aquesta mena d'esdeveniments suposa un canvi qualitatiu pel que fa al reconeixement institucional europeu de les finances ètiques en tant que sector financer de l'economia social.

La Comunitat de Múrcia va ser amfitriona de la I Cimera Europea d'Economia Social al setembre, coincidint amb la Setmana Europea d'Economia Social. En el marc d'aquesta cimera es va revisar el Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social, el finançament de serveis d'interès general, les estratègies dels estats membres i el paper de l'economia social al sud de la Mediterrània. La Xarxa Europea per la Inclusió (EAPN) va alertar de l'amenaça que suposa el nou marc financer plurianual de la UE si es confirmen les retallades anunciades en els fons destinats a polítiques socials i a l'impuls de l'economia social, per ser destinats a l'increment de la despesa en defensa.

En l'àmbit espanyol, els esforços legislatius es van centrar a crear les condicions per a l'aprovació recent de la Llei integral d'impuls a l'economia social, aprovada ja dins l'any 2026. Un element destacable ha estat la publicació, per primera vegada el 2025, per part de l'INE, del Compte Satèl·lit de l'Economia Social, que reflecteix l'activitat econòmica i laboral de les cooperatives, mutualitats, fundacions i associacions amb activitat econòmica, societats laborals, empreses d'inserció, centres especials d'ocupació, confraries de pescadors, SAT i entitats singulars. La primera edició comprèn el període 2019-2023, i és destacable que el valor afegit brut (VAB)

de l'economia social va assolir els 54.424 milions d'euros el 2023, un 4 % del total nacional, i que l'ocupació del sector va representar el 5,8 % de l'ocupació total.³ Tot i que aquest Compte Satèl·lit no inclou dades regionals, sí que estableix la metodologia que les Balears, a través dels seus organismes especialitzats com l'Ibestat, podria adoptar per desenvolupar-los.

El Ministeri de Treball va llançar el gener de 2025 la tercera convocatòria del Pla Integral d'Impuls a l'Economia Social, dotat amb 39 milions d'euros, dins el PERTE d'Economia Social i de les Cures, l'únic d'aquestes característiques a la UE, dotat en conjunt amb més de 2.500 milions d'euros. El novembre de 2025, el mateix Ministeri va crear el Segell de l'Economia Social, mitjançant l'Ordre TES 1494/2025, un distintiu adreçat en una primera fase a les entitats d'economia social inscrites en els registres estatals, però que també pot ser rellevant per a les entitats balears. Finalment, es va celebrar el I Encontre Iberoamericà d'Economia Social i Solidària a Bolívia, en el qual es va aprovar un full de ruta per enfortir el sector amb la participació de representants de 19 països.

En l'àmbit de les Illes Balears, si bé l'any anterior s'havia aprovat el Pla Director de l'Economia Social 2024-2027, en el terreny de les polítiques públiques no s'ha donat cap iniciativa destacada, però es destaca el desacompassament entre l'agenda estatal i l'autonòmica en la matèria. Sí que val la

3. Accés al Compte Satèl·lit de l'Economia Social: https://ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177120&menu=resultados&idp=1254735576581 [consulta: abril 2026]

pena destacar dues iniciatives des del sector mateix. En primer lloc, la celebració a l'octubre del III Fòrum d'Economies Transformadores a iniciativa del Mercat Social Illes Balears, sota el títol "L'economia social i solidària en un escenari de transició", en què les entitats i empreses participants van debatre escenaris d'enfortiment de l'economia social com a peça clau de la transició cap a un model econòmic més just i resilient. En segon lloc, la presentació, al novembre, per part de l'Ajuntament d'Inca de l'estudi dut a terme per la Fundació Intercooperativa i el Mercat Social Illes Balears sobre l'economia social i de les cures al municipi.⁴

Aquest darrer estudi, a l'espera que el sistema estadístic balear doni resposta a la necessitat de dades sobre el sector de l'economia social, mostra quin és el seu potencial real i, alhora, quin hauria de ser el camí per mesurar-lo d'una manera adequada a escala autonòmica.

Una primera aproximació al pes real de l'Economia Social i de les Cures: el cas d'Inca

Les fonts oficials capten poc més del 2 % de les empreses d'economia social en relació amb el total d'empreses, però quan es fa un cens real amb treball de camp, el sector representa el 12,37 % de l'activitat i el 13,75 % de l'ocupació assalariada en un municipi representatiu com és la capital del Rai-

4. Accés a l'estudi *Economia Social i de les Cures a Inca. Una aproximació al pes del sector a la capital del Raiguer*: <https://incaciutat.com/wp-content/uploads/2025/11/economia-social-cures-inca.pdf> [consulta: abril 2026]

guer. La diferència entre les dues xifres és una mesura de la invisibilitat estadística del sector.

Es tracta d'un estudi que inclou una mostra de les 32 entitats d'economia social de tota mena presents en el municipi (cooperatives de treball, agràries, SAT i Tercer Sector d'Acció Social) a partir d'entrevistes i anàlisi documental en què s'ha recollit informació tant econòmica com laboral. Aquest estudi introdueix explícitament el concepte d'economia de les cures com a caracterització predominant de l'economia social en clau local (69 % de l'activitat), un sector econòmic de primer ordre, sistemàticament infracomptabilitzat, i que les estadístiques oficials haurien de considerar.

Les dades d'Inca, tot i que no són extrapolables en l'àmbit de les Balears (entre altres qüestions, perquè es barreja facturació en el cas de les iniciatives de mercat i pressupost d'execució en el cas de les de no mercat), posen en evidència tant la invisibilitat estadística del sector com el seu potencial real.

Finalment, l'estudi inclou cinc propostes concretes que es podrien escalar directament en l'àmbit insular i/o autonòmic, exposades en forma de reptes institucionals: la creació d'un Pla d'Impuls Municipal de l'Economia Social; la promoció d'un Mercat Social a escala local o comarcal; l'articulació d'un Hub d'Economia Social al municipi; la incorporació d'activitats formatives i educatives sobre economia social, i la visibilització del pes del sector en el municipi mitjançant elements de marca.

10.2.

DADES I TENDÈNCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL A LES BALEARS L'ANY 2025

Una novetat important que implica més fiabilitat en la confecció d'aquest capítol de la Memòria del CES és la disponibilitat de noves fonts de dades: en primer lloc, la publicació per part de l'INE del Compte Satèl·lit de l'Economia Social (desenvolupat a escala espanyola i europea); en segon lloc, l'Estadística d'entitats d'economia social inscrites a la Seguretat Social (ESI) del Ministeri de Treball, que es publiquen mensualment des de gener de 2025.

Així, pel que fa al Compte Satèl·lit,⁵ tot i que la sèrie publicada només comprèn fins a 2023, cal destacar que el valor afegit brut (VAB) de l'economia social va arribar als 54.424 milions d'euros per al mateix any, un 4 % del VAB estatal. A més, en l'àmbit laboral l'ocupació directa del sector va superar els 1,2 milions de llocs de feina, un 5,8 % de l'ocupació total.

En l'acumulat 2019-2023, la xifra de negocis de les entitats d'economia social se situa prop de l'11,1 % del PIB a preus corrents, i va arribar a l'11,9 % el 2020. A més, el Compte Satèl·lit també analitza la contribució del voluntariat entre la població de més de 16 anys, i fa una estimació del valor econòmic del voluntariat formal (calculada com si aquest treball fos remun-

nerat), equivalent a l'1 % del total de la remuneració de les persones assalariades i al 0,5 % del VAB de l'economia espanyola.

Per la seva part, l'Estadística d'entitats de l'economia social inscrites en la Seguretat Social⁶ (ESI) sí que ofereix dades desagregades per comunitats autònomes i província, per mida de l'entitat i sector d'activitat, i també incorpora la variable sexe. A més, inclou la nova classificació d'activitats econòmiques 2025 (CNAE 2025). Es tracta d'una font d'informació molt valuosa, ja que fins a l'any anterior aquesta informació no es podia desagregar per territoris. No obstant això, aquesta font només inclou societats cooperatives i societats laborals.

Pel que fa a les Balears, l'ESI recull 222 entitats d'economia social, que inclourien 3.124 treballadors i treballadores: 3.139 persones treballaven a les cooperatives a desembre de 2025, de les quals 1.950 cotitzen en el règim general i la resta en el de treballadors autònoms. Del total de 3.139, 1.688 són dones i 1.451 homes. Aquesta estadística també destaca que el sector serveis és el que concentra el gruix dels centres de cotització dels treballadors i treballadores de les societats cooperatives (2.885), seguit de l'agrari (126), la indústria (98) i la construcció (30).

Pel que fa a les societats laborals, l'ESI inclou 56 empreses a les Balears, amb 331 treballadors d'alta a desembre de 2025,

5. Accés a les darreres dades del Compte Satèl·lit de l'Economia Social (sèrie 2019-2023) de l'INE: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177120&menu=ultiDatos&idp=1254735576581 [consulta: abril 2026]

6. Estadística de les entitats d'economia social inscrites en la Seguretat Social (Ministeri de Treball): https://www.mites.gob.es/es/estadisticas/mercado_trabajo/EESSS/welcome.htm# [consulta: març 2026].

la majoria homes (237), novament amb el sector serveis com a protagonista, i amb una preponderància de les societats limitades (310).

Tot i que el nombre d'empreses no és necessàriament un indicador de l'impacte de les iniciatives d'economia social, d'acord amb les dades disponibles a partir de diferents fonts estadístiques i combinades en els quadres I-10.1 i I-10.2, el percentatge d'empreses i iniciatives de l'economia social es manté estable, i passa del 2,32 % el 2024 al 2,30 % el 2025, sobre el total d'empreses (d'acord amb les dades del Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE).⁷ Cal tenir en compte que si bé es tracta d'una xifra modesta, si es consideressin també en aquest còmput les iniciatives no empresarials (productors de no mercat), com ara les activitats desenvolupades pel tercer sector d'acció social, aquest valor relatiu seria notablement superior, com mostra el cas d'Inca que s'exposa més endavant en aquest capítol.

A continuació, s'exposen algunes dades relatives als productors tant de mercat com de no mercat, llevat del cas de les societats laborals que, si bé durant uns anys s'ha mantingut estancat, gràcies a l'ESI, que es basa en els treballadors i treballadores d'alta en la Seguretat Social, durant el 2025 va experimentar una de les davallades més importants de l'estat, tant pel que fa al volum d'aquestes empreses (-9,7 %), com del nombre de treballadors i treballadores (-19,7 %). Molt probablement, el factor explicatiu és que en la majoria dels casos moltes d'aquestes societats laborals,

tot i que figuren inscrites en el registre autonòmic, no tenen activitat econòmica.

10.2.1. LES COOPERATIVES

Les cooperatives són la forma d'economia social originària de l'economia social i tenen una presència significativa a les Illes Balears, tant en forma de cooperatives de treball associat —en què els socis també són treballadors i treballadores d'aquestes— com a les cooperatives agràries. Cal tenir en compte que el nombre de cooperatives registrades no sempre es correspon amb el de les cooperatives que estan en actiu, ja que el registre autonòmic no elimina les que ja no existeixen. De fet, també hi ha una certa discordança amb l'ESI esmentada abans, que només recull les cooperatives amb treballadors o treballadores d'alta.

Les cooperatives de treball associat

Segons l'Estadística de cooperatives constituïdes del Ministeri de Treball i Economia Social,⁸ si el 2024 s'havien constituït 1.565 noves cooperatives, entre gener i setembre de 2025 la xifra arribava a 1.198, una xifra molt semblant a la del mateix període de l'any anterior (1.202). La immensa majoria de les creades durant aquests tres primers trimestres de 2025, de treball associat (867), seguides de les d'habitatge (234) i les de consumidors i usuaris.

7. DIRCE (INE): <https://www.ine.es/dyngs/Prensa/DIRCE2025.pdf> [consulta: març 2026].

8. Vegeu dades del Ministeri de Treball i Economia Social: https://www.mites.gob.es/es/estadisticas/mercado_trabajo/COO/welcome.htm#

QUADRE I-10.1. NOMBRE D'EMPRESSES PER CONDICIÓ JURÍDICA DE L'ECONOMIA SOCIAL A LES ILLES BALEARS (2010-2025)

	Societats cooperatives (DG Promoció Econòmica, Emprenedoria i Economia Social i Circular)	Societats laborals anònimes i limitades (Ministeri de Treball i Economia Social)	Altres tipus (*)	Total economia social	Total empreses a les Illes Balears (DIRCE)	
2010	214	545	—	—	89.562	—
2011	221	546	—	—	87.461	—
2012	223	546	—	—	85.372	—
2013	234	546	—	—	85.044	—
2014	244	544	—	—	84.270	—
2015	260	535	—	—	87.111	—
2016	263	520	987	1.770	89.341	1,98 %
2017	273	508	1.035	1.816	93.067	1,95 %
2018	274	482	1.103	1.859	96.638	1,92 %
2019	276	477	1.159	1.912	98.712	1,94 %
2020	295	473	1.190	1.958	100.022	1,96 %
2021	320	463	1.274	2.057	98.120	2,10 %
2022	326	463	1.367	2.156	101.236	2,13 %
2023	339	464	1.438	2.241	97.784	2,29 %
2024	345	464	1.524	2.333	100.430	2,32 %
2025	363	464	1.546	2.373	103.319	2,30 %

Font: Directori Central d'Empreses (DIRCE), i dades de la Direcció General de Promoció Econòmica, Emprenedoria i Economia Social i Circular de la CAIB, d'UCTAIB i d'elaboració pròpia

(*) Inclou les entitats que es detallen a la taula 2. (**) El càlcul del percentatge és una aproximació.

QUADRE I-10.2. NOMBRE D'ALTRES TIPUS D'ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL (2025)

	2025
Societats agràries de transformació ⁽¹⁾	99
Confraries de pescadors ⁽²⁾	16
Centres especials d'ocupació ⁽³⁾	54
Empreses d'inserció ⁽⁴⁾	6
Altres productors de mercat privats	
Iniciatives d'RSC ^(**)	70
Agricultura i ramaderia ecològica	1.301
Total	1.546

Fonts:

⁽¹⁾ Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Medi Natural.

⁽²⁾ Federació Balear de Confraries de Pescadors.

⁽³⁾ Registre de Centres Especials d'Ocupació de la CAIB.

⁽⁴⁾ Associació Balear d'Empreses d'Inserció-ABIEI

⁽⁵⁾ Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica (CBPAE)

Quant a les Illes Balears, i d'acord amb les dades aportades per la Unió de Cooperatives de Treball Associat (UCTAIB), es van constituir 18 noves cooperatives, el doble que l'any anterior, que va ser un any de baixada, com s'assenyalava a la Memòria del CES de 2024. D'aquestes 18 cooperatives noves, 7 van adoptar la forma de microcooperatives —específica de la legislació autonòmica balear—⁹, 4 societats cooperatives de treball associat, 3 agràries i 4 de serveis.

Tant entre les cooperatives de treball associat com les microcooperatives creades hi ha una àmplia tipologia d'activitats econòmiques incloses i un cert equilibri territorial: de les 4 cooperatives noves de treball associat n'hi ha 2 a Mallorca (una de comerç ambulat i 1 de producció agrària), 1 a Menorca (d'educació) i 1 a Eivissa (no indica CNAE); pel que fa a les 7 microcooperatives, 4 tenen l'activitat a Mallorca (1 llibreria, 2 de serveis de jardineria i 1 de creació artística per a persones amb dificultats de mobilitat) i 3 a Menorca (1 de menjars preparats, 1 bar i 1 d'edició musical).

Així, el total de cooperatives registrades l'any 2025 a les Illes Balears —segons les dades aportades per UCTAIB i contrastades amb les del Registre de cooperatives autonòmic—, era de 365 (vegeu el [quadre I-10.3](#)). D'aquestes, 238 (el 68,9 %) eren de treball associat i, dins d'aquestes, 75 (el 20,4 %) són microcooperatives. Així doncs, l'exercici de 2025 es confirma com un any de creixement significatiu del cooperativisme de treball, amb 18 empreses

noves. El nombre de persones sòcies que aglutinen les diferents cooperatives és difícil d'obtenir, però les comptabilitzades per la UCTAIB entre les empreses associades va ser de 740 el 2025.

L'octubre de 2025 es va presentar el II Baròmetre Cooperatiu de les Illes Balears, una eina impulsada per la mateixa UCTAIB per tal de fer seguiment de l'estat de les cooperatives de treball al territori balear. Les dades recollides mostren un sector fortament vinculat als serveis a les persones, especialment en l'àmbit educatiu, amb un arrelament territorial clar. També destaca la presència majoritària de dones, tant entre les persones treballadores com en els òrgans de govern de les empreses. El sector mantén la tendència positiva pel que fa a la creació de llocs de feina, així com la seva resiliència i diversitat. Una part important de les cooperatives ha incrementat la seva facturació, mentre que el nivell d'endeutament és molt baix en relació amb altres tipologies d'empresa.

Les cooperatives agroalimentàries

Cooperatives Agroalimentàries (abans UCABAL) és la principal xarxa de cooperatives agràries de les Balears, que també agrupa societats agràries de transformació (SAT) i altres tipus d'entitats del sector. Juntament amb la UCTAIB, formen la Federació de Cooperatives de les Illes Balears.

L'any 2025, les cooperatives agroalimentàries, a més de concentrar el 49 % de la producció final agrària de les Illes Balears,¹⁰

9. Llei 4/2019, de 31 de gener, de microcooperatives de les Illes Balears. Accés al text legislatiu al BOE: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2019-3912>

10. Aquesta dada i les dades que segueixen s'han obtingut a partir de la *Memòria de les Cooperatives Agroalimentàries 2025*, facilitada per l'entitat.

agrupaven 41 empreses del sector a la nostra comunitat. El nombre de persones associades ha crescut de manera rellevant des de la darrera dada recollida a la Memòria del CES, passant de 7.734 el 2023 a 8.581 persones sòcies el 2025. El volum de facturació es manté en xifres similars a la d'exercicis anteriors (106 milions d'euros el 2025), però, com es pot observar a l'informe *Las empresas más relevantes de la Economía Social 2024-2025*,¹¹ les cooperatives agroalimentàries de les Illes, a més de continuar destacant en el rànquing global de l'estat pel seu volum de facturació, també han crescut en ocupació, amb més de 280 persones contractades.

La Cooperativa del Camp Mallorquí, al municipi de Consell, es manté en el lloc 337 del rànquing estatal, amb una facturació de 20,72 milions d'euros, lleugerament inferior a la de l'exercici anterior, com es pot observar en el quadre I.10-4. La següent és Sa Cooperativa del Camp de Menorca, amb 16,40 milions de facturació, seguida de la coneguda formatgera menorquina Coinga (11 milions d'euros facturats), la cooperativa de Sant Martí, també menorquina (8,51 milions), i la Cooperativa del Camp Mallorquí (5,42 milions). [quadre I-10.4]

Tant pel lloc que ocupen en el rànquing de CEPES com pel seu volum de facturació, es fa evident la vitalitat de les cooperatives vinculades al sector primari, a les quals caldria afegir les societats agràries de transformació (SAT), en què trobam també una presència important d'empreses de les Illes Balears, com ara Agromallorca (que ha

passat del lloc 45 del rànquing al 41, amb 8,75 milions de facturació); IllaCamp (en el lloc 50 i 7,09 milions de facturació); Productors Mallorquins de Fruita (en el lloc 74 i 2,24 milions facturats); Fruita Bona (en el lloc 89 i 1 milió facturat), Son Bora (en el lloc 93 i 0,71 milions d'euros), Son Jover (en el lloc 99 i 0,46 milions facturats). Així doncs, es pot observar que durant els anys 2024-2025 la disminució del nombre de cooperatives agroalimentàries s'ha vist compensada amb l'increment de SAT registrades a les Illes Balears.

En aquest apartat, no s'han d'oblidar les confraries de pescadors, que es mantenen en un total de 16 i amb un volum de vendes de 21,28 milions d'euros el 2024.

10.2.2. EL TERCER SECTOR D'ACCIÓ SOCIAL

El tercer sector d'acció social és un dels pilars fonamentals de l'economia social a les Illes Balears. Està format per entitats sense ànim de lucre molt diverses, amb diferents naturaleses jurídiques, històries i reconeixements (des d'associacions petites fins a grans organitzacions, com Càritas, la Creu Roja i l'ONCE). A més, segons l'activitat que duen a terme, es poden classificar com a entitats de mercat (en el cas dels centres especials de treball o les empreses d'inserció) o no de mercat, normalment vinculades a entitats sense ànim de lucre, com ara fundacions.

Pel que fa a les empreses d'inserció, l'any 2024 (darrera dada disponible), aquestes empreses van ingressar a les Balears més de 8 milions d'euros (prop d'un 30 % més

11. Rànquing de CEPES (2025): https://www.cepes.es/social/ranking_global [consulta: abril 2026].

que l'any anterior), dels quals el 80 % es correspon a facturació per serveis i el 20 % a subvencions, la qual cosa es pot considerar un bon indicador de la salut d'aquest sector emergent. A més, i el que és més important, van generar 255 llocs de feina, un 13 % més en relació amb l'any anterior, dels quals 151 eren amb contracte d'inserció.¹²

També han crescut en els darrers anys els centres especials d'ocupació (CEO), empreses que ofereixen treball remunerat a persones, en aquest cas, amb discapacitat. El nombre de centres especials d'ocupació es manté el 2025 en 54 centres, segons les dades aportades per la Direcció General de Treball i Salut Laboral del Govern autonòmic. Es tracta d'una figura que, a més de donar feina a aquest col·lectiu vulnerable, incrementa les possibilitats d'autonomia de les persones que hi treballen, fins i tot en alguns casos combinant projectes productius amb habitatge tutelat, com és el cas d'alguns dels projectes desenvolupats per l'entitat Esment, amb una àmplia trajectòria en aquest sector específic de l'economia social.

Tot i la manca de dades agregades disponibles, sí que n'hi ha algunes que també assenyalen la força del sector. És el cas de la Xarxa d'Economia i Solidària de les Illes Balears (REAS-Balears), que l'any 2024, segons la seva darrera memòria, agrupava 13 entitats sòcies, amb 1.800 persones involucrades, 562 persones treballadores i

23,44 milions d'euros en ingressos,¹³ unes xifres que també mostren la seva força i tendència positiva pel que fa a indicadors tant econòmics com laborals.

El Tercer Sector de les Illes Balears, constituït legalment l'any 2010, agrupa en l'actualitat les principals xarxes i entitats d'acció social, la qual implica 145.000 persones usuàries, més de 3.500 professionals i més de 6.000 persones voluntàries.

10.2.3. LES FINANCES ÈTIQUES

Un dels instruments clau per al desenvolupament de moltes iniciatives d'economia social és el finançament ètic, que consisteix en serveis financers i bancaris que es basen en els mateixos principis que l'economia social: ètica, inversió responsable, justícia, sostenibilitat i un funcionament democràtic. A les Illes Balears hi ha tres entitats adherides a la Federació Europea de Bancs Ètics i Alternatius (FEBEA), la xarxa de referència del sector. Són Caixa Colònia, una de les dues úniques caixes d'estalvi que queden a tot l'Estat després de la reestructuració bancària de 2010; Ficare Banca Ètica, que té un grup d'iniciativa territorial (GIT) a les Balears, i la cooperativa de crèdit catalana Coop57, que disposa d'un grup promotor a Mallorca.

12. Podeu consultar la Memòria de les Empreses d'Inserció de les Illes Balears 2024 aquí: <https://empresesinserciobalears.org/wp-content/uploads/2025/07/Memoria-2024-Empreses-dInsercio-Illes-Balears.pdf> [consulta: abril 2026].

13. Es pot consultar la Memòria 2024 de REAS-Balears en el seu website: <https://mercatsocial.org/noticies-reas-balears/reas-balears-presenta-memoria-2024/> [revisat: abril 2026].

QUADRE I-10.3. COOPERATIVES A LES BALEARS (2025)

Modalitat	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Treball associat	181	27	30		238
Agràries	39	7	7	1	54
Habitatge	12	1	7		20
Iniciativa social	11	1			12
Serveis	12	2	1		15
Explotació comunitària de la terra	9	1			10
Consumidors i usuaris	5	2		1	8
Transports	5				5
Integrals	1		1		2
De la mar		1			1
TOTAL cooperatives a les Balears	275	42	46	2	365

Font: Dades facilitades per UCTAIB.

QUADRE I.10-4. COOPERATIVES AGRÀRIES EN EL RÀNKING ESTATAL DE LES EMPRESES MÉS RELLEVANTS DE L'ECONOMIA SOCIAL

Lloc del rànking	Cooperativa	Facturació (milions d'euros)	Nombre de treballadors/es
337	Coop. Camp Mallorquí	20,72	23
399	Coop. Agrícola i Ramadera Camp de Menorca	16,4	29
568	SCL Coinga	10,99	44
678	Coop. Agrícola Sant Martí	8,51	7
935	Camp Mallorquí Fruits S. Coop.	5,42	9
1006	Coop. Sant Bartomeu de Ferreries	4,81	6
1050	Coop. Agrícola Sant Bartomeu de Ferreries	4,9	6
1172	Coop. Sant Bartomeu de Sóller	3,76	24
1228	SCL Sant Antoni Eivissa	3,42	19
1300	SCL Pagesa de Pollença	3,02	15
1387	Coop. Agrícola Santa Eulàlia	2,55	11
1619	SCL Agroevivissa	1,7	9
1662	Agrícola de Sant Joan	1,6	7
1729	SCL Agrícola Murense	1,4	7
1783	SCL Agrícola de Porreres	1,22	6
1811	Cooperativa Pagesa d'Inca	1,16	5

continua

Lloc del rànquing	Cooperativa	Facturació (milions d'euros)	Nombre de treballadors/es
1892	Tramuntana Viva Mallorca, S.Coop.	0,97	0
1978	SCL Agrícola i Ramadera de Petra	0,8	4
1990	SCL Alpira d'Algaida	0,78	4
2091	Coop. del Camp de Formentera	0,6	7
2100	Cooperativa d'Artà 1979	0,59	6
2105	Coop. Ramadera Eivissenca	0,58	3
2126	Coop. Agrícola Andratx	0,54	3
2216	Coop. Prod. Aliments Ecològics	0,42	4
2226	SCL Agrícola de Lluçmajor	0,41	5
2322	Ecofeixes	0,27	3
2390	Pagesos de Mallorca AIE	0,17	0
2471	Noma Soc. Microcoop.	0,14	2
2443	Vidauba, S. Coop.	0,11	0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de CEPES (2026). Les empreses més rellevants de l'economia social 2024-2025.

Pel que fa a Caixa Colonya, l'any 2024 va destinar 455.000 euros en ajudes a 200 entitats socials de les Balears a través de l'estalvi ètic. En el mateix exercici es van formalitzar 669 operacions de finançament ètic per un volum de 36,6 milions d'euros i disposa de més de 15.500 persones i 2.500 entitats adherides. A finals de 2025 va ser distingida amb el Premi Especial del Jurat dels premis de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi (CECA) pel seu programa d'educació financera.

10.2.4. LA RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA (RSC)

Entre els productors de mercat privats també trobam les iniciatives de responsabilitat social corporativa (RSC), que exer-

ceixen les empreses de tota classe, tant si són socials com si no ho són. No hi ha un registre públic d'RSC, atès que es tracta d'una opció voluntària de les empreses per compensar socialment i mediambientalment les externalitats negatives de la seva activitat, i treballar de manera cohesionada i responsable amb la societat. Tanmateix, disposam de les dades facilitades per Eticentre, una associació sense ànim de lucre que treballa per incorporar criteris ètics en el món dels negocis, i que el 2025 comptava amb 24 empreses i organitzacions associades.

D'altra banda, sí que disposam de dades relatives a les empreses balears adherides a la xarxa espanyola del Pacte Mundial o Global Compact de les Nacions Unides, és a dir, iniciatives empresarials adherides al compromís de compliment dels objectius

de desenvolupament sostenible (ODS) de les Nacions Unides. En aquest cas, s'ha registrat un increment substancial de l'adhesió d'empreses balears, que han passat a 46.¹⁴

10.3.

BALANÇ DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES I REPTES DEL SECTOR

D'acord amb tot el que s'ha exposat al llarg d'aquest capítol, els reptes principals de futur que el sector de l'economia social i les finances ètiques afronta a les Illes Balears es poden articular en quatre dimensions:

10.3.1. REPTE ESTADÍSTIC I DE CONEIXEMENT

El primer Compte Satèl·lit de l'Economia Social publicat per l'INE i la nova Estadística d'entitats d'economia social del MITES representen avenços significatius a escala estatal, però tots dos manquen de desagregació regional que permeti saber el pes real del sector a les Illes Balears. L'estudi d'economia social i de les cures del municipi d'Inca —el primer d'aquestes característiques a les Balears— ha demostrat que el sector representa el 12,37 % de l'activitat econòmica i el 13,75 % de l'ocupació assalariada en un municipi representatiu, una magnitud

14. Es pot consultar la llista actualitzada d'empreses balears adherides al Global Compact en el web de la xarxa espanyola: <https://www.pactomundial.org/participantes/> [consulta: abril 2026].

molt superior al 2,32 % que reflecteixen les fonts oficials. Escalar una metodologia similar a l'àmbit autonòmic hauria de ser una prioritat del Pla Director 2024-2027 i una recomanació explícita del Consell Econòmic i Social al Govern de les Illes Balears.

10.3.2. REPTE DE FINANÇAMENT I DE RECONeixEMENT INSTITUCIONAL

La nova Llei 1/2026 eleva el percentatge de contractació pública reservada a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social. Traslladar aquest mandat a la pràctica efectiva de la contractació pública autonòmica i local a les Illes Balears és una de les mesures amb més potencial transformador i que el sector reclama amb insistència des de fa anys, sense que s'hagi produït cap avenç significatiu al territori.

10.3.3. REPTE DE VISIBILITAT I IDENTIFICACIÓ

L'estudi d'Inca ha posat en evidència que moltes entitats de l'economia social no es reconeixen com a tals ni formen part de les xarxes sectorials existents. Tan sols un terç de les entitats participants en l'estudi eren membres d'alguna xarxa d'economia social (UCTAIB, cooperatives agroalimentàries, REAS, mercat social). Ampliar la base social d'aquestes xarxes i construir un ecosistema d'economia social cohesionat és una condició necessària per enfortir la capacitat d'interlocució del sector amb les administracions.

10.3.4. REpte de política pública territorial

La caiguda del 8,9 % en cooperatives i del 13,2 % en societats laborals registrades a les Illes Balears durant el primer trimestre de l'any s'hauria de traduir en mesures urgents i específiques concretes a partir del Pla Director Autonòmic. En un context en el qual la Unió Euro-

pea, l'Estat espanyol i les Nacions Unides aposten decididament per l'economia social com a instrument de transició justa, de cohesió territorial i de sostenibilitat, les Illes Balears no es poden permetre el luxe de quedar al marge d'un moviment que, com ha demostrat l'estudi d'Inca, té un potencial transformador molt superior al que les estadístiques oficials permeten percebre.